

Верховно Главнокомандалагшын

ПРИКАЗ

Армиин генерал ЧЕРНЯХОВСКИДО

дахы БЕЛОРУССКА фронтын сэрэгүүд та-
дэртэ байлдаануудыг хэжэ, шүнөөдэр, ию-
13-да, ВИЛЬНЮС гэдэг городто хүрээлэг-
ненецүүдэй гарнизоние үгы хээд, Литов-
петскэ республикын столице фашистска
парагшаднаа сүлөөлбэ.

ВИЛЬНЮС городыг эзэлэн абахын түлөө бо-
ло байлдаануудта генерал-лейтенант КРЫ-
ЖИ, генерал-майор КАЗАРЦЕВАЙ, генерал-
ПЕРЕКРЕСТОВЭЙ, генерал-майор ПОП-
КИНИН, генерал-майор ГЛАДЫШЕВАЙ, ге-
нерал-майор ЛАСКИНАЙ, генерал-майор КА-
ПНАЙ, полковник ДОНЕЦЫН, генерал-
КАЛИНИНАЙ, генерал-майор АЛЕК-
САНДРОВИЧ, полковник ЖЕКОВЬ-БОГАТЫРЬ,
полковник БАБАЯНАЙ, генерал-майор
ДОВИКОВОЙ сэрэгүүд; артиллерийн ге-
нерал-лейтенант БАРСУКОВОЙ, артиллерийн
генерал-майор ФЕДОРОВОЙ, артиллерийн ге-
нерал-майор ВЛАДИМИРОВАЙ, полковник БА-
ВАНОВАЙ, полковник РАХМАНОВАЙ, пол-
ковник ЧЕРНЕТЫН, артиллерийн генерал-майор
ЮДИЧЕВЭЙ, артиллерийн генерал-майор
ОЖАНОВИЧЫН, полковник ГАЦКЫН, пол-
ковник СЕДОВОЙ, подполковник ТИХОМИ-
НОВИЧ, майор ГУЖВЫН, подполковник ЛИТ-
ВИНОВИЧ, подполковник КОЗЛОВОЙ, майор
СКОБОВЭЙ, майор УСОВАЙ, подполковник
ТИНЭЙ, подполковник НАУМЕНКЫН,
полковник КОЛУПАЕВАЙ, майор ШАРКОВАЙ,
полковник МЕЖИНСКИН артиллеристүүд;

танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант ОБУХО-
ВАЙ, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант
РОДИНОВИЧ, полковник РОДИОНОВОЙ, полков-
ник КРЕМЕРЭЙ, полковник СОКОЛОВОЙ, тан-
кова сэрэгүүдэй генерал-майор АСЛАНОВАЙ,
инженерно-танкова албанай генерал-майор СО-
ЛОВОЙН, танкова сэрэгүүдэй генерал-майор
ВОВЧЕНКЫН, танкова сэрэгүүдэй генерал-май-
ор ФОМИНХЫН, полковник ГРИЦЕНКЫН,
подполковник ЕСИЦЕНКЫН, полковник ДОЛ-
ГАНОВАЙ, подполковник МОЛЧАНОВАЙ, под-
полковник КУРНОСОВОЙ, подполковник МИ-
ЩЕНКЫН, подполковник ДЬЧУГАЙ, полков-
ник КРУТИН, подполковник СОЛТЕРОЙ, май-
ор БОРЩЕНКОВОЙ, подполковник НЕМКО-
ВИЧЫН танкистнууд; авиацийн генерал-пол-
ковник ХРЮКИНЭЙ, авиацийн генерал-лейте-
нант БЕЛЕЦКИН, авиацийн генерал-лейте-
нант САВИЦКИН, авиацийн генерал-майор
АНДРЕЕВЭЙ, полковник САВИНАЙ, подпол-
ковник ГОРБАТЮГАЙ, подполковник ОРЛО-
ВОЙ, подполковник ДОРОШЕНКЫН, подпол-
ковник ЗАЙЦЕВАЙ, полковник ЧУЧЕВАЙ, май-
ор КАТКОВОЙ, полковник ВАСИЛЬЕВАЙ,
полковник ЧУМАЧЕНКЫН, полковник РОДИ-
НОВИЧ лётчигууд; инженерно сэрэгүүдэй генерал-
лейтенант БАРАНОВАЙ, полковник МОЛЧА-
НОВАЙ, майор РАВИНОВИЧЫН, полковник
ЮСУПОВАЙ, полковник ЛУКАШЕНКЫН, са-
нйрнууд болон хэлхээ-холбоон сэрэгүүдэй
генерал-майор БУРОВАЙ, полковник ПРИХО-

ДАЙН, подполковник БЕЛОВОЙ, полковник
МИНИНЭЙ, полковник КАЧЕНКЫН, майор
ТАРАСЕНКЫН, майор СЕМЕНОВОЙ, майор
СУХИНИНАЙ хэлхээ-холбоошод шалгаржа га-
раба.

Ингэжэ туйлахан илалтыг тэмдэглэхын
тулада ВИЛЬНЮС гэдэг городыг эзэлэн абахын
түлөө бологон байлдаануудта үлэжэ ехээр
шалгархан соодониннууд болон частнуудта
„ВИЛЕНСКЭ“ гэхэн нэрэнүүдыг олгожо, орде-
нуудаар шагнагдахаар табижа.

Мүнөөдэр, июлин 13-да, 23 час 30 мину-
тада манай Эхэ ороной столица МОСКВА
болбол советскэ Литвагай столица болохо
ВИЛЬНЮС гэдэг городыг эзэлэн абахын 3-дахы
Белорусска фронтын шэн габьяата сэрэгүүдтэ
гурбан зуун хорин дүрбэн ехэ буугаар хорин
дүрбэн дахин артиллерийн буудалга хэжэ Эхэ
оронойнгоо үшэнэһөө салот-мөндө хүргэхэ
байна.

Онсо байн дайшалхы ябуулгануудыг
хэһэнэй түлөө ВИЛЬНЮС городыг сүлөөлхын
түлөө бологон байлдаануудта хабаадалсанан
Танай хүтэлжэ байгаа сэрэгүүдтэ БАЯСХАЛАН
ХҮРГЭНЭБ.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө болон бээ
даанхай байхын түлөө ами бээ үгэһэн герой-
нууд хэтэ мүнхэдөө алдаршат!

Немецкэ булимтарашад үкэжэ тошлог!

Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

13-дэй июлин

ХҮДӨӨГЭЙ КОМСОМОЛЦУУД, ХҮДЭЛМЭРЭЭ ҮЙЖАРУУЛАГТЫ!

...ав бологон ВЛКСМ-эй
Монголой обкомой IX пле-
нум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэн
нууд тушаа гаргадан
баринууд хадаа областной
комсомольско организациин, тэ-
дэнэй членүүдэй болон респуб-
ликийн бүхы союзна бэшэ залуу-
рнуудыг өөһэдүнгөө ажал-ябуул-
гын гарай хүтэлбэри болго-
шадхы программаны боло-
лшо.

...ай областной комсомольско
организаци болбол партийна ор-
ганизаци ударидалга доро,
IX-дэй ЦК-гэй XII пленумэй
баринуудыг дүүргэлтэ
дээр, өөһэдүнгөө худалмэри
илээдгүй ехэхэн амжалта-
ны туйлаһанинь тэмдэглэхэ
гэй.

...рай тарилгын үедэ 3.550
машинд, 128 комсомоль-
чуушуулай тракторна бри-
гад болон 174 үндэр урга-
мнуушуулай звенонууд мүн-
дэ оролсоо хэн. Тээд, тэ-
дэнэй 103-ниинь социалисти-
кын мүрсөөндэ плананайнгаа
«Республикын хүндэтэ
гэһэн үндэр дээдэ на-
р» хүртэһэн байна. Эдэнэр
40-һөө 83 гектар хүртэр
шалдан байха юм.

...ийн МТС-эй нүхэр Дым-
ович залуушуулай трактор-
на хабарай тарилгын
401 процент дүүргээд,
трактор бүхэнөөрөө 386

гектар хахалаа. Жэлэй түсэб
144 процент дүүргэхэ зуураа,
3247 килограмм горючи арбил-
хан байна. Ээдын аймагай Ка-
ландаршвилиин нэрэмжэтэ кол-
хозой нүхэр Е. Калмынинай за-
луушуулай звено 156 гектар
хахалха түсэбтэй байһан аад,
10 үдэрэй туршда 279 гектар
эрхим шанартайгаар тарилга
хээд, мүнөө тэрэнээ буртаг үб-
лэнөөнь бүрмүһэн сөбөрлөнхэй.

Сэрэгэй гурбадахы хабарай
тарилгыг хаба саг соонь, агро-
техничекэ дээдэ хэмжээндэ үн-
гэргэжэ, илалтын ургаса туйла-
ха хэрэгтэ Хорин, Сэлэнгын,
Закаменай, Кударын аймагуудай
комсомолонууд мүү бэшээр хү-
дэлмэрлэбэ.

Партийна эхия организаци-
нуудгүй колхозуудай дэргэдэхи
комсомольско организацинууд
колхозойнгоо правленидэ найнаар
тубалдаг боложо байна. Энэ
хүндэтэ үүргэнүүдээ Лени-
нэй (Занграй), Тельманэй
болон «III Интернационал»
(Сэлэнгэ), Карл Марксын (Бар-
гажан) нэрэмжэтэ колхозуудай
комсомольско эхия организаци-
нууд эршэмтэйгээр бэлдүүл-
нэд.

Гэбшье, ВЛКСМ-эй обкомой
пленум дээрэ табигданан шүүм-
жэлэлхээ хараад үзэхэдэ олон-
хи аймагуудай комсомольско

эхия организацинуудай хүдэлмэ-
ридэ дутуу дунда зүйлнүүд олон
бни. Түбхын түрүүндэ, илэр
хахалага үнгэргэхэ, үбн-тариа-
хуряалгада бэлдэхэ гэхэ мэтын
шухала хүдэлмэринүүдтэ комсо-
молцууд эдибхтэйгээр хабаа-
далсангүй. Тиин, зарим парт-
ийна организацинууд нимэ бай-
далынь хаража, мэдэжэ байба-
шьёһаа бодото туһаламжа үзүүл-
дэггүй байхань гайхалтай.

Баргажанай, Ээдын, Яруунын
болон бусад аймагуудай комсо-
мольско организацинууд, тэдэнэй
членүүд малажал үсхэбэрлэхэ гү-
рэнэй түсэбтэ дүүргэлтэ болгохо
хэрэгтэ партийна организаци-
нуудтаа хүрхэй туһаламжа
үзүүлжэ шадаагүй байһаар.

Олонхи аймагуудай комсомоль-
ско эхия организацинууд соци-
алистичекэ мүрсөөө ёһо тэдм-
гөөр хүтэлбэрлэнэ.

ВЛКСМ-эй обкомой IX пленум
болбол дээрэ дурсагданан дутуу
дунда зүйлнүүдыг усадлаха хэр-
эгтэнь комсомольско организаци-
нуудта дэлгэрэнгэ заабаринуудыг
дөө үгэбэ гээшэ.

Энэ шухала зорилгонуудыг
областной комсомольско органи-
заци, тэдэнэй членүүд болбол
партийн аймагууд болон райко-
муудай халуун туһаламжатай-
гаар бэлдүүдхэ тушаа бүхы хү-
сэ шадалаа эмсүүлэхэ үүргэтэй.

Советскэ Информбюроһо

Июлин 13-ай оперативна мэдээн

Июлин 13-ай туршда манай сэрэгүүд КОНДОПОГА городһөө
баруугаар Карело-Финскэ ССР-эй районно центр болохо СУОЯРВИ
гэдэг городыг, мун тэрэшэлэн 20 гаран ондоо һуурин газарнуу-
дыг, тэдэнэй дунда АХВЕНСЕЛЬКА, РИУТТАВАРА, НАЙСТЕНЯР-
ВИ, ЛАХТИСЕЛЬКА, КАРАТСАЛМИ гэдэг газарнуудыг ба ПАПЕ-
РО гэдэг түмэрзамай станцие эзэлбэ.

НОВОРЖЕВ городһөө баруугаар манай сэрэгүүд Калининска
областини ПУШКИНСКИЕ ГОРЫ гэдэг районно центрыг эзэлээд,
мун тэрэшэлэн 30 гаран ондоо һуурин газарнуудыг, тэдэнэй
дунда ВОРОНИЧ, ЛУГОВО, НОТАХАНОВО, ГАРИНО, ЧУХНЫ гэдэг
томо һуурин газарнуудыг ба ТРИГОРСКАЯ гэдэг түмэрзамай
станцие байлдаатайгаар эзэлбэ.

ИДРИЦА городһөө хойгуур ба урлуур манай сэрэгүүд добтол-
гобо үргэлжлүүлжэ, 100 гаран һуурин газарнуудыг, тэдэнэй
дунда МИНЬКОВО, ПЕЛАГЕИНО, ЛАПТЕВО, ПУХЛЫ, РУБЫ,
ИВОНИНО, МАЦКОВО, СТАРЫЙ ПРУД, ЗАЛУЧЬЕ гэдэг газарнуу-
дыг ба ВАЩАГИНО, ЗАВАРУЙКА гэдэг түмэрзамай станцинуудыг
байлдаатайгаар эзэлбэ.

ПОЛОЦК городһөө баруун-хойгуур манай сэрэгүүд Битобскэ
областини районно центр болохо ДРИССА гэдэг городыг, эзэлээд,
мун тэрэшэлэн 20 гаран ондоо һуурин газарнуудыг, тэдэнэй
дунда СОЛОМИНО, ЗАДЕЖЬЕ, КОЗЛОВЩИНА, БОРОВКА гэдэг га-
зарнуудыг ба ДРИССА гэдэг түмэрзамай станцие байлдаатайгаар
эзэлбэ.

ДВИНСК городһөө баруун-урлуур манай сэрэгүүд байлдаатай-
гаар урагшаа дабшажа, 100 гаран һуурин газарнуудыг, тэдэнэй
дунда САЛКАС, СУДЕЙКАЯ, СТОБУЛУНКИ, ЛЕЛЮНЫ, СНОДУ-
ЦЫШКИ, МАЛЯТЫ, ШУПЕНЕ, РОМАЦКАНЬЦЕ гэдэг томо һуу-
рин газарнуудыг эзэлбэ.

3-дахы БЕЛОРУССКА фронтын сэрэгүүд табан үдэртэ байлдаа-
нуудыг, хэмэ ВИЛЬНЮС городто хүрээлэгдэн немцуудэй гарни-
зоние үгы хээя, Литовско советскэ республикын столицыг фа-
шистска булимтарашаднаа сүлөөлбэ. Тинхэ үедэ дайсан миня
алуулжа 8.000 гаран солдат ба офицерэ гээһэн байна. Манай
сэрэгүүд ВИЛЬНЮС городто 5.000 гаран немецкэ солдат болон
офицерые плендэ абаба. Элдэб иялирын 156 өхэ буу, 68 танк
болон самоходно өхэ буу, 1.500 автомашина буулан абтаа.

(Түгэсхэлын 3-дахы нюурта)

ОРОДОЙ АГУУЕХЭ УРАНЗОХЁОЛШО А. П. ЧЕХОВ

Антон Павлович Чехов болбол манай ороной арад түмэнэй тон дуратай агууехэ уранзохёолшод нэгэниинь мүн болоно. Нүхэр Сталин 1941 оной ноябринь 6-да «Агууехэ октябрьска социалистическа революциин 24-дхи жэлэй ой тухай» хэлэбэн элдхэл соогоо А. П. Чеховой нэрые ород нацын агууехэ түлөөлгшэдэй нэрэнүүдтэй зэргэшүүлэн табилан байна. Тэдэнэй алдар нэрэ ба аша габьяаень манай ороной арад зон үеын үедэ нангинаар хадгалан ябана. Чехов хадаа «Россия эрхим хани гүхэдэйнь нэгэниинь боложо, ухаатай сэгсэн, шударгуу, үнэн сэхэ, өөрыень дурладаг, али бүхы зоблон ядаралдань ханаа сэдхэлээ хубаалладаг хани нүхэрынь мүн гэшэ», гэжэ М. Горький бэшэбэн байха юм.

А. П. Чехов өөрынгөө зохёолнууд соо арад зонойнгоо ажабайдалынь, абари зангынь, хүсэл өрмэлзэлынь, Эхэ орондоо дуратайынь, ерээдүйн гоё байхан байдал тухай бодолгынь үнэн зүбөөр харуулжа шадабан национальна художник болохо тунладал бидэндэ хүтэ ба үнэтэй байна.

Антон Павловичын зохёолнуудынь үнгэрөөшэ зуун жэлэй налад ба ерээд онуудта, XX зуунай түрүүшын жэлүүдтэ хамаадана. А. П. Чехов 1860 ондо түрөөд, 1904 ондо наһа бараһан байна. Уранзохёолшын ургажа гараха үеын налад онуудта народничество бии боложо, реакционно анги эзэрхэжэ байһан юм. Гэбшье олонитын ажабайдалда айнабар ехэ удашанартай процессууд гаража, хүдэлмэришэн анги урган хүгжэжэ хүсэ шадалаа элсүүлжэ байгаа һэн. Ерээд онуудта В. И. Ленин революционно хүдэлмэреэ ябуулжа эхилбэ.

А. П. Чехов өөрынгөө рассказыудыё 1880 онһоо хойшо юмористическэ журналнуудта «Антоша Чехонте» гэжэ нюуса нэрэтэйгээр хэблэжэ эхилбэ. Бүри түрүүшээр эдир залуухан байха үедөө бэшэбэн зохёолнууд соогоо эрхэ сүлөө ба үнэн хэрэгые хамгаалжа харуулан байха юм. Улам саашаа ургажа, оюун бэлгэйнгээ хүгжэхэ гума манай ороной бүхы творческо хүсэнуудтэй халбаран сээглэхые уридшалан мэдэржэ, өөрынгөө зохёолнууд соо бүришье гүнзэгыгээр, бүришье хүсэтэйгээр харуулдаг байһан юм.

Өөрынгөө прогрессивнэ үзэлээр илгаржа гараһан уранзохёолшо, ородой демократ — «разночинец», врач. Антон Павлович хадаа ажабайдал гэшые тон үнэн зүбөөр, бодотоорнь уран зохёол соогоо харуулжа, оюун орон доктори ажабайдалай өөрөө өөр тухайдаа хөөржэ байһан юм шэнги байхаар бэшэхые оролдодог байгаа.

В. И. Ленин «Палата № 6» гэжэ Чеховэй рассказ уншаад, нигэжэ хэлээ һэн: «Энэ рассказ всестань хүртэр уншаад байхадаа зэбүүмни аймшагтайгаар хүрвэжэ, өөрынгөө таһалгада байжа ядаад, гаража ябашаб. Өөрөө тэрэ палата соо нуужа байһандал байба».

Энэ зохёол соогоо хаанта Россия символическа образоор гаргажа, муу муухай байдалынь, барга харанхы заншалынь, бү-

дүүлг хэрэгги чиновнигүүдыень харуулан байна. А. П. Чехов хадаа бэшэшые олон зохёолнууд соогоо бүхы реакционн нүлөө ба идеяда эсэргүүсэн, «бүхы ажабайдалаа урбуулха харгэтэй» гэжэ «Хадамтай басаган» гэдэн рассказай нэгэ геройн үгээр уряална. Антон Павлович өөрынгөө арад зоной хүр жабхалан ба оюун бэлгэйнь хүсэ шадалые мэдэржэ, ород арадтаа, арадайнгаа хэлэнгээ, творчестводонь, эхэ орондоо гүн эхээр дурладаг байһан юм.

Антон Павлович Германида байхадаа нютаг уруугаа нигэжэ бэшэбэн юм: «Немцын ажабайдалай юундэньшье талантын нэгэшые дуһал, нэгэш дуһал амтан мэдэрэгдэнэгүй. Манай ородой ажабайдал холо үлүү таланттай байна». Энэл ханал ба мэдэрэлынь Чеховэй зохёолнуудтай геройнуудыё дабтан хэлэдэг. Жэшээнь, «Гурбан жэл» гэжэ повесть соо залуу эрдэмтэн, химик, гимназин багша Ярнев нигэжэ хэлэнэ: «... Ородой ажабайдалынь яагаашье үнэр баян гэшэб. Ах, яагаашье үнэр баямдаа, мэдэнэ гут, бидэнэр хадаа гүн эхэ баяр ёһололой урда тээхэнэ байнабди гэжэ үдэр ерэхэ бүри улам улам этигэжэ байнаб, тэрэндэ өөрөө хамаадалсахын тула амиды мэндэ байһайб гэжэ хүсэнэб».

А. П. Чехов хадаа оройнгоо уужам тала, нуга намаг, ой тайга, гол мүрэнине зураглан харуулжа шадабан ородой эрхим пейзажистнуудай нэгэниинь мүн юм. «Юун гэдэн байхан модол гэшэб, үнэндөө, тэдэнэй хажууда ямар гоё байхан ажабайдал байха ёһотой!» гэжэ Чеховэй нэгэ геройн хэлэбэн үгэ соо бүхы зурагуудынь багтанхай гэшэ.

А. П. Чеховэй сатирань тэрэ үеын зэрэмдэг дутуу дундануудыё элрүүлэн гаргажа шадалаар, ерээдүй найн байхан ажабайдалыё баталһан хүсөөрөө илгарна. Онсо илгаржа гараһан

сатиристическэ образнуудынь— унтер Пришибеев ба багша Беликов—..бодото ажабайдалыё «хориглохо» гэдэн өөбөдөнгөө тэнэг оролдогтоор илгарна. «Ямар нэгэ юумэ гарашуужа» гэжэ тэдэ хоёр ажабайдалаа тон эхээр айдаг байгаа. Чеховэй сатира хадаа пришибеевтэн, беликовтэн гэхэ мэтын хүниё ба хүнэй алдар нэрые доромжолог хүнүүдыё наадалжа, ажабайдалай хүсэ шадалыё элрүүлэн гаргана.

М. Горькийһоо түрүүн А. П.

Чехов хадаа дэлхэйн литературада анха түрүүн ажал хүдэлмэри тухай дууладаг поэт байһан юм. «Дяди Ваня» гэжэ пьесэһэ доктор Астров, «Гурбан эгэшэдүүнэр» сообоо Ирина, «Минин ажабайдал» гэжэ повестин герой, бэшэшые олон геройнуудынь арад зонойнгоо жаргалтай хүжюун байхын тула ажал хүдэлмэри тухай бододог байгаа. Гадна А. П. Чеховэй зохёолой геройнуудтэ үнэн хэрэг ба үзэсхэлэн байханиё мэдэрхэ ябадал нилээд ехэ юм. «Хүнэй нюурыншыё, хубсаганиншыё, сэдхэлыньшыё, ханал бодолыньшыё—хуу сээр байхан байха ёһотой» гэжэ «Дяди Ваня» соохи Астровай үгөөр А. П. Чехов өөрөө хэлэбэн байна гэшэ. Бүхы зохёолнуудтань эпиграф болгон табижа боломоор эдэ үгэнуудынь Зоя Космодемьянскаягай кпжкэ соо бэшээтэй байһан юм. Тигэжэ өөрынгөө арад зоной оюун бодолынь ба хүсэ шадалынь сээр байханиё бэсдэ шэнгээбэн ород басаганай образ боложо, үеын үедэ мартагдахаяа болиһон арадай героннинин хүмүүжэхэ ябадалда Антон Павлович хамаадалсаһан байна.

«Саг ерээ, бидэ бүгэдэн тээшэ айнабар томо юмэн дүгэлжэ ябана, тон ехэ аад, гүндүү хүсэтэй халхишурган хүдэлжэ, ойроһон болоод ябана... Би хүдэлжэб, тигхэдэ миил хорин табан—гушан жэл болоод байхада

хүн бүхэн хүдэлжэ болохо, хүн бүхэн!» гэжэ А. П. Чехов «Гурбан эгэшэдүүнэр» гэжэ пьесынгээ геройнуудай нэгэндэ хэлүүлэһэн юм.

Арад зонойнгоо ажабайдалтай нягта барисаатай аад, тэрэ ажабайдалынь хайшаа дабшажа ябахынь уридшалан мэдэхэ байһан А. П. Чехов болбол ойротожо байгаа халхишурганай революциин амисхалыё мэдэржэ, тигшэ сэгсэн үгэ хэлэбэн байха юм.

Антон Павловичын наһа барихынгаа урда тээхэнэ бэшэбэн зохёолнуудынь—«Вишнин сад» гэжэ пьесэнь, «Хадамтай басаган» гэжэ рассказынь—Эхэ орондоннай шэнэ ажабайдал тогтохо ойротожо гэдэн уранзохёолшын этигэл вайдабарине бүришье хүсэтэйгээр харуулан байна.

Агууехэ Октябрьска революци боложо, түрэлхи газар үнэнэй бодото эзэниинь—олонациональна советскэ арад зон большевистскэ партиин хүтэлбэри доро өөрынгөө Эхэ оронине агууехэ хүгжэлтэ тээшэ, творческо хүсэнуудтэй халбаралта тээшэ хүтэлэн ябана. Бүхы оромнай сээглэн байгаа сад боложо ажабайдалынь хуули заншал үнэн хэрэг ба гоё байханай хуули заншал болоо.

А. П. Чехов ажал хүдэлмэридэмнай, тэмсэгдэмнай тубалласажа байна. Шоо үзэгдэжэ, шобто харагдаһан «бүрээдхэн соохи хүнүүд»—арадай дайсад манай урагшаа дабшалгыё наатуулха, ажабайдалыемнай зогсоохо гэжэ хэдэдэг байгаа. Ленин Сталин хоёр эхэ оройнгоо зол жаргал ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэхэ тэмсэлдэ зэбсэг болгон, А. П. Чеховэй образнуудта хандадаг бэлэй.

«Манай ороной зон пришибеевүүдтэ дуратуй юм»,—гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн. Хүнине доромжоло ябадал ба бүри байн байхан шэнэ ажабайдал тээшэ эрмээзэбэн хүсэлыё сухарюулха гэдэн бүхы юумыё манай орондо үзэн ядадаг, бардамлалга ба бээ дээгүүр абалгыё манай орондо үзэн ядадаг. Манай ороной арад зон гэгээрэл болбосоролдо, үнэн хэрэгтэ, ухаан бодолдо, гоё байханда, даруу занда дуратай юм. Тигшээ манай ороной олонациональна арадууд Чеховэй зохёолнуудта гүн ехэ дуратай гэшэ.

Советскэ Союзай арад зоной амгалан байһан ажабайдалыё гитлеровскэ Германи наатуулба. Агууехэ Октябрин дайлан абан амжалтануудыё угы хэлын тула манай орон тээшэ өөрынгөө зэрлиг зэбүүн сэрэгэй машиныё табиба. Гэбшье советскэ гүрэн дайсанай галзуу муухай түригтыё дабажа гараад, тэдэнэй гол хүсынь үй бута сохёод, булимтаргалшадые өөбөдэйнь эшээн тээшэ, үхэлэйнь нүхэн уруу намжа ябана.

Баатар-арадыё, Ленин—Сталиннай хүтэлбэри доро үнэн хэрэгэ бэлүүлжэ байгаа арадыё, диилэжэ шадалагуй! Антон Павлович Чехов шэнги һонор байхан оюун бэлгэтэй хүбүүдыё бии болгоһон арадыё диилэжэ шадалагуй!

Б. САНЖИН.

Партийна ажабайдал

ВКП(б)-гэй Няхтын айком II пленум

Баяхан, ВКП(б)-гэй Кн айкомой II пленум боложо, тин айкомой секретарь Болсохоевой «ВКП(б)-гэй мой XVII пленумд дун ту асуудалаар элдхэл дэлгэр гээр зүбшэн хэлсэбэ.

—Партиин Обкомой XVII нумдэй шийдхэбэри соо тэ лэгдэн дутуу дунда зүйл манай аймагай партиина оро шанин хүдэлмэри дээршье ха юм,—гэжэ элдхэлшэ тлэнэ. Тээд, үнэндөөшье Кн аймагай колхозууд энэ хүдөө-ажахын хүдэлмэриг гэрэхэ талаар Республика ехэхэн гээгдэлтэй байһан ба Сэрэгэй гурбадах хабарай рилгын гүрэнэй түсэбыё колхозууд арайхан гэжэ 96 цент дүүргэбэн байна. Колхозууд халаа үндэр ба гаса туйлахын түлөө тэнг орондо, агротехническэ хал ябуулгануудыё хазгагйруу шье байгаа бэлэй.

Тин, мүнөө тус ай олонхи колхозууд ургажа ба малажалдаа элбэг дэлбэг үбжэл бэлэдхэхэ хүдэлмэриг халгалтагуйгээр байха юм. Үбхэуриалгыё т рилэн эхилхын орондо, колхозуудай хүтэлбэрилэ «саг үшөө эртэ» гээд амархан нуужа байһан бар нууд пленум дээрэ элрүдэбэ.

Мүн таряхуриалгын хү ридэ болон хүдөө-ажахын дукциё тушаалгада бээ талаар аймагай колхозууд той хүдэлмэри эрхилжэ ша байһыень пленумдэ хабаи шад эрид шууд шүүмжэлмэ раа, энэ дутуу дунда зүй дые ойрын үдэрнүүдтэ үс талаар дэлгэрэнгы хэмжээр дуралхаба.

Аймагай олонхи партиин ганизацинуудай членууд, тэрэшээн партиина хүтаи хы кадрнуудыё өөбөдөнгөө литическо-теоретическэ и лыё дээшэлүүлжэ талаар тагуй хүдэлмэрижэ байһан пленум тэмдэглэбэ.

Нүхэр Болсохоевой тушаа нүхэд Мнронов (пар айкомой пропаганда ба цинин таһагыё даагша), Табангууд колхозой прав туруулгшэ нүхэр Батомн Кяхтын МТС-эй директор Вяткин, Шатилов (часть), Шагланов (айм ком), Борисов (ВКП(б)-гэй ком) болон аймагай нүхэр Посохова гэгшэд дые хэлэжэ, больше шүүмжэлгыё хэһэн байһан.

Тус пленум дээрэ В гэй обкомой кадрнуудай тарь нүхэр Г. Баландин далсаба.

Пленум болбол зүбшэн нэн асуудал тушаагаа дагы шийдхэбэриё шэгэн баталан абаба.

Советскэ Информбюроһоо

(Түгээхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

ИЛЬНИОС городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргэ- добтолгоёо хүгжөөхэ, 250 гаран нуурин газарнуудыё, тэд- дунда ВОЙДЗЯНЫ, КАЙТОВИЧИ, МУСТОМЯНЫ, СУМЕЛИШ- ВЫСОКИЙ ДВОР, ДАУГАЙ, ОРАНЫ, РУДНЯ, НОВА РУДА, ЦИНКАНЦЕ гэдэг томь нуурин газарнуудыё ба БАЛЬЦЕРИШ- ВЕВИС, КАНГАНЫ, ЖОСЛИ, ОЛЬКЕНИКИ, БОЦУЛЯНЦЫ, ИЫ, МАРЦИННАНЦЕ гэдэг түмэрэмай станцинуудыё байл- ыгаар эзэлбэ.

ИДА городһоо баруун-урдуур манай сэргүүд добтолгоёо үр- мүүлжэ, Барановичска областин районно центр болохо ИИН городыё эзэлээд, 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэд- дунда ОСТРЫНА, НАМЕНКА, РОЖАНКА, МИКЕЛЕВЩИ- СУХИНИЧИ, ЗАНАМЕНСК, ЗЕЛЬВЯНЫ, МОСТЫ, ПЕСНИ КРОВИЧИ гэдэг газарнуудыё ба СКИШБОВЦЫ, ЖОЛУДОН, ПАНКА, МОСТЫ гэдэг түмэрэмай станцинуудыё эзэлэн абаба.

ИНИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

ИПТИМ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэргүүд дэ- гатайгаар урагшаа дабшама, Брестскэ областин районно центр болохо РУЖАНЫ гэдэг городыё эзэлээд, мүн тэрэшлэн 60 гаран ондоо нуурин газарнуудыё, тэднэй дунда ЯНОВЩИЗ- МЕНДЗЫЖЕЧ, БЕЗВОДНА, КУЛЯНЫ, БОЯРЫ, ЛЫСКУВ, ПЯНИЦА, СПОРУВ гэдэг томь нуурин газарнуудыё эзэлэн абаба.

Үндэр ургасын ба малажал хүгжөөхын түлөө Бүхэсоюзна мурысөөн

Эхилхэһээ хойшо эрхим шанарай түлөө

ЦАКИР, июлиин 14. Бүхы 27 колхознай үбһэндөө хүсэв түгэс бэлэдхэлтэйгээр ороод, ургаса найнтай газарнуудаа түүбэрлэн сабшажа байна. Үбһэндэ ороһон бүхы колхозууд тарьян ажалай бригада, МТФ, ОТФ, КТФ, СТФ бүхэһэйнгөө хүдэлмэрилэгшэдыё звено болгожо таһалба. Тийн, звено бүхэн үбһэһэйнгөө ма- шинэ зэмсэг, мори унаа, ху- рмаха участогуудаа дааж абаад тус тустаа хүдэлмэрингөө гра- фик зохёон байха юм. Мүн бригада звено бүхэндэ шапарыё сахиха харюусалгата нюурнууд олдоод, эхилхэһээ хойшо эрхим шанарай түлөө тэмсэжэ байна. «Улаан Одон» колхоздо 96 гар хажууршад, тармууршад, 3 ко- силкашад хүдэлмэрилжэ байха юм. Эдэнэр түүбэрлэн сабшал- гынгаа түрүүшын үдэрнүүдхээ абаад, эрхим шанарай, үндэр бүтээсын түлөө эршэтэйгээр тэмсэжэ байна.

Тэрэшлэн аймагай колхозууд үбһэхуряалгала ябуулхатаа хам- та, тарилынгаа буртаг үбһэ түүхэ, пар бэлэдхэхэ хүдэлмэри- нүүдээ урдынхидал эмхитэйгээр ябуулжа байха юм. Аймагай колхозууд мүнөө жэлдэ түсэбэй ёһоор 3851 гектар пар бэлэдхэхэ байһан аад, 4070 гектар хахал- һан байна. Мүнөө параа олохон колхозууд хоёр дахин хахалжа байха юм. Мүн тарилынгаа буртаг үбһэ түүлгыё бүхы кол- хозууд 70 процент дүүргээд бай- на. Буртаг үбһэһэй нэгэдэхи түүлгыё дүүргэһэн колхозууд хоёрдох, гурбадах түүлгэнүү- дээ эхилэнхэй.

Ц. ДАМДИНОВ,
Закаменай АЗО-е даагша.

ЭҮГЭН ЭЖЫН ЭДИБХИТЭ АЖАЛ

«Хүгшэрһэншьё наа хүнһөө ду- тахагүйгээр хүдэлмэрилжэ гэжэ оролдоноб», гэжэ Сэлэнгын ай- магай Ноёной сомоной Лени- нэй нэрэмжэтэ колхозой 74 на- хатай гахайшан С. Цыдыпова үнэн зүрхэһөө хөөрөдөг юм. Аяар 74 наһа наһалжа алдарһаншьёаа колхозойнгоо гахайн товарна фермэ дээрэ гансаараа хүдэлмэ- рилжэ жэлһээ жэл бүри хайн жэшээнүүдыё харуулдаг байна. Нёдондо жэлдэ нүхэр Цыдыпова гахай үсэхэбэрлэхэ гүрэнэйнгөө түсэбыё 100 гаран процент дүүргээ һэн. Тэрэшлэн мүнөө жэлэйнгөө түсэбыё үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы оролдог- гоо гаргажа байна. Гадна, нүхэр Цыдыпова түрэхэ гахайнуудаа тон оролдосотойгоор харуулалжа, тэднһээ гараһан поршоохонуудыё нэгэшьё хоролтоггүйгөөр түл- жүүлдэг юм.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени болон тэрэнэй чле- нууд эмгэн эжынгөө эдибхитэ ажалаар омгорхон байдаг. Тийн, нүхэр Цыдыпова гахайн-товарна фермэ дээрэ 4—5 жэл соо хү- дэлмэрилжэ зуураа, ходоодоо маг- таалда орожо хэдэн удаа шагнал абаһан байха юм.

Н. ОЧИРОВА.

Республика дотор пар хахалалгын, буртаг үбһэ түүлгын, үбһэхуряалгын ябаса тухай БМАССР-эй Наркомземэй мэдээн

1944 оной июлиин 10.

Аймагууд	Пар хахалалга (процентээр)	Буртаг үбһэ түүлга (процентээр)	Сабшалһан үбһэн (гектараар)	Сялос дарал- га (тонноор)	Наһалһага тэмсэл бэлэдхэл (центнерээр)
Закаменай	110,4	29,9	—	—	—
Түрхэнэй	84,7	52,0	1948	814	1350
Хорини	71,3	30,7	1048	372	1867
Сэлэнгын	69,2	49,7	290	550	2700
Прибайкальскэ	68,3	94,2	707	132	870
Хэжэнгын	48,3	68,5	1248	80	2350
Кабанскын	37,4	57,9	672	96	100
Иволгын	36,8	67,6	300	200	620
Баргажанай	35,0	6,6	2128	63	—
Зэдын	30,3	57,6	—	—	—
Яруунын	30,1	48,5	300	58	—
Бичурын	29,6	76,4	274	624	1354
Тарбагатайн	24,9	74,9	—	—	400
Кяхтын	24,1	25,1	110	520	90
Кударьн	23,2	65,5	443	—	535
Зантрайн	15,5	98,5	217	105	425
Мухарилбэрэй	11,8	41,0	86	—	—

Хамта: 36,2 57,0 9771 3416 12661

Хойто-Байгалай, Ахын, Баунтын аймагуудһаа мэдээн абаагүй.

Фронтдо туһалха ябадалаа улам арбидхахадди

Бүхэеспубликанска социали- стическэ мурысөөндэ оролсоходоо абаһан социалистическэ уялга- луудаа үнэн хэрэгүүдээр бэ- лүүлхын түлөө манай артелиин членүүд мурысөөндэ бултадаа оролсоод, үндэр бүтээсын хойно- хоо үдэр һүнигүй тэмсэвэд.

Хабарайнгаа тарины агро- техническэ богонихон болзор соо дүүргэхэ гэхэн зорилгоёо бодо- тоор бэлүүлэн колхознигууднай 922 гектар тарилга хэжэ, нё- дондойнхыһоо 199 га үлүү тариба. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ 200 га уһалагдаг газарта та- рилга хэһэн байгаа наа мүнөө 300 гектар уһалуурин газарта тарьябли. Тарилгын хүдэлмэрин үедэ 30 гаран стахановец болон ударнигууд урган гараа. Эдэнэр ямаршы ажалда ябахдаа үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ, бусад колхознигуудтаа хайн жэшээнүүдыё харуулдаг байгаа. Магтаалта хаалишан Дулгар Гон- горова гэгшэ үнээдэ нахалатаа нэгэн доро хабарай тарилгада ябажа 25 гектар газар хайн шапартайгаар эхдүүрилһэн бай- на. 14 наһатай Санжи Содбоев, 17 наһатай Очир Санжиев гэгшэд 24—25 га хахалаа. Колхозой хү- нэй-товарна фермы даагша нү- хэр Дарма Цырендоржиев гэгшэ өөрынгоо үүсхэлээр 120 гектар шеницын газар уһалһан байха юм. Энэ хадаа колхозойнгоо правлениар жэл бүри шагнаг- дадаг байна. 70 наһатай үбгэн Шойсорон Цыренов 500 га саб- шалангай газар уһалжа 250 гектарай модо шулуу сөбөрлээ.

Тэрэшлэн үбһэхуряалгынгаа бүхы машина зэмсэг болон гар хэрэгсэлнүүдыё бүгэдэнь бэлэн болгожо, үбһэндөө муу башэ бэ-

лэдхэлтэйгээр орообди. Үбһэндөө ороһон бригада, звенонуудай членүүд үбһэхуряалгала богони- хон болзор соо хайн шапартай- гаар дүүргэхэдди гэхэн социали- стическэ уялануудыё абажа, өөһэд хоорондоо мурысэбэд. Мүн пар хахалагда болон тарилын буртаг үбһэ түүгшэдэй дунда социалистическэ мурысөөн үргэ- нөөр дэлгэрэнхэй. Колхозойнгоо үйлэдбэри дээрэ үндэр бүтээс- нүүдыё туйлажа ажал хүдэлмэ- рээ хүгжөөхэтээ хамта, манай артелиин членүүд өөһэдынгөө үмсын олзоор фронтдоо али бо- лохо туһаламжа үзүүлнэд. Манай колхознигууд 1943 ондо дайшал- хы самолёт болон танк байгуул- гада 250 мянган түхэриг, немеккэ булимтарагшадай ха- ра һабар дороһоо сүлөө- лэгдэһэн районуудай ажал- шадта туһаламжа болгон 11 мянган түхэриг оруулһан байна. Мүн урьһалымжа болон лотерейн билет захилгада хэзээ хэзээнэй- хиһээ эдибхитэйгээр хабаадал- санад. Колхозой парторганиза- цин секретарь нүхэр Цыбиков 30 мянган, түрүүлэгшыё оро- логше нүхэр Тогошеев 20 мянган түхэригэй урьһаламжа захиһан байна.

Зүгөөр, бидэнэр колхозоороо туйлаһан эды тэды амжалтанууд болон фронтдоо үмсынгоо олзоор туһалһан тыдыгээрэ ханаагаа амаржаха бэшэ, харин саашадаа үшөө эхэ эдибхитэйгээр хүдэлмэ- рилжэ, баатар Улаан Армян- гаа боецүүдтэ бүри эхээр ту- халха зэргэтэйбди.

Д. ГОМБСЕВ,
Бичурын аймагай «НИМ» колхозой түрүүлэгшэ.

А. П. Чехов

ВАНЬКА

„Литературна четверг“

бурагын тулада гурбан харын саада тээ гутааша дархан Аляхинда үгтээн Ванька Жуков гэдэг юнэн наһатай хүбүүн рождествогой урда хүни унтакая хэбтэбэгүй. Эзэд ба туһалагша мастернуудай үглөө эртын мүргэлдэ ошохые хүлээжэ буугаад, тэдэнэй ошомсоор, эзэнэйнгээ шкаф сооноо бэхэтэй лагбан эшбарһэн гуурһатай ручка хоёрые абаж, үнгэгдэнхэй нэгэ хуудһан саарһа урдаа дэлгээд, бэшэжэ оробо. Түрүүшын үзэг зурагынгаа урда үүдэ, сонхо уруугаа хэдэн удаа айнгяар хаража, хоёр таладаа колодокнуудаар дүүрһэн ута таг дээрэхи өшөө тоондондо даруулаһан бурхан тээшэ хятайгад, амилан амилан ханаа алдаба. Саарһанынь скамейкэ дээрэ, өөрөө скамейкын хажууда хэхэржэ бууба.

«Хайрата үбгэн аба, Константин Макарыч!— гэжэ бэшэбэ.— Шамдаа мэндын бэшэг бэшэбэ. Рождествогой дашарамдуулан баяр хүргэжэ, бурхан тэнгэрһээ шамдаа хамагые хүсэнэб. Намда ажы абашые гэжэ байхаггүй. гансал шиний үлэбэш».

Ванька харанхы сонхо тээшэ нүдөө эрьюулэб, тэрэ сонходо хажуудахы дэнгэйн гал гэрэлтэжэ байба, ноён Живаревтондо хүнийн сторож байдаг үбгэн аба Константин Макарычынгаа зүбэ шарайе саг дары элхэн ханаад орхыбо. Тэрэ болбол туранхайшаг болобошье гайхалтай солон, түргэн, хүл хүнгэнтэй, 65 тухай наһатай, үргэлжэ энэбхилһэн шарайтай, һогтуу нүдэтэй үбгэн хэн. Үдэрынь кухни соо унтадаг тү, үгышые наа тогтошоо эхэ-нэрнүүдтэй ёгторхон хөөрөлдөжэ үнжөөд, хүнийндөө уужам хонин дэгалээр бээс орёогоод, бууса тойрон модон мунсаа наншан ябадаг хэн. Тэрэнэй хойношо толгойгоо ханжуулан, хүшэн Каштанва нохой ба соол хара үбэтэй, һолонго мэтэ шодон ута бээтэй хадаа Вьон гэжэ нэрэ абһан эрэ нохой амхалан ябадаг хэн. Энэ Вьон гэдэг яаха аргагүй хүндэшэ ба арюухан, хүнэй, өөрын илгэдгүй уриханаар каража байдаг болбошье этигэлгүй нохой. Зохио саг оложо, гэтэн өрөөд, хүнэй хүлдэ аһаха ба леднигтэ хулгайгаар ороходоо, мүн тарлашанай таяя хулуухада тэрээнһээ шадамар амитан үгы. Тэрээнэй хойто хоёр хүлые болон удаа сохижо, өөрын хөөр удаа үлдэжэ, һедели бүри голгүй бодоторы шахуу шабхадагышо наань нэргэжэ амидыраад лэ ябадаг нохой байгаа.

Мүнөө миний үбгэн аба воротагай хажууда байгаад, буурнай церковийн үб улаан сонхо шэртэн, нүдөө һурмылгэжэ, валенкаараа дэбһэн татажа, тогтошо эхэнэрнүүдээр хошон үгэ хэлсэжэ байна ха даа. Модон мунсаы бһэндэн уяатай байна вабза. Өөрөө хоёр гараа сохилон, хүйтэндэ барбыжэ байна ёһотой.

—Тамхяа үндэхэмнай гээшэ тү?— гэжэ үбгэн аба тамхивайнгаа амһартые һамгадта барина. һамгад үндэхэсөгөөн, найтаалдана. Үбгэн аба ехэ байрлан, согтойгоор эльгэ хатажа, хашхаран хэлэнэ.

—Аршыш, няалдашоо!
Нохойнуудтаашье тамхи үндэхүүбэ. Каштанканы найтажа, хушуугаа уршылган, муулартай боложо, саашаа ошобо. Вьонинь хүндын мүртэ гэжэ найтаангүй, һүүлээрээ шарбана. Угаа найхан үдэр. Агаар намдуу, тунгалаг, арюун. Хүни харанхы болобошье буурнай гэрнүүд саб сагаан хушалтануудтаа хоолойһоон буряка байгаа утаатаяа бүлтэ харагдана. Мүнгэн сагаан хөрүүд баригданан модод, саһан хүрнүүд элээр харагдана. Огторгойгоор дүүрэн одо мүшэд омог хүкюунээр аниб-ониб гэлдэнэ, тэнгэрини зүйдэл эб элхэн, һайн үдэрэй урда угаажэ, саһаар үрээ аршаһан мэтэ...

Ванька ханаа алдаад, гуурһаа бэхэжэжэ, саашань бэшэбэ: «Үсэгэлдэр би ехэ зэмэдэ орооб. Би тэдэнэй нялхые үлгыдэжэ бууһаар ойлгонгүй унташаһанайм түлөө намайе миний эзэн үнэнһөөми шэрэжэ газаа гаргаад, гуталай таһамаар шабхадаа. Баһа һайхан эзэнэй һамган намайе селёдко аригта гээ, миний һүүлһэнь эхилэн аригтахата селёдкыемни абаад, хушугаарын нюурьем сохёо. Туһалагша мастернууд намайе наада барыжа энеэлдэдэг. Кабагһаа архы асаруулад, эзэнэй үгэрсэ хулуу гэдэг, теэд эзэн барыһан лэ юмээрээ сохидог. Эдикэ юмэн огто үгы. Үглөөгүүр хилээмэ үгэдэг, обедтэ каша, үдэшэ баһа хилээмэ үгэдэг, сай гү, али шүлэн гэхэдэ эзэнэйхин өһөдөө хуу залгидэг. Намайе сээниг соо унтуулад, эзэнэй нарай үхнүүдтэй барыраа наань огто унтаггүй, үлгы хүдэлтэдэг-би. Хайратай үбгэн абамни, намайе бурханай хайраар эндһөө гэртөө, бууриндаа абаашыш, яахашые аргамни үгы болобо... Хүдэшни хүгэдэжэ мүргэнэб. бүхэли наһандаа бурханла мүргэл хэхэб, эндһөөл намайе абаашыш, үхэхэмни...»

Ванька амалаа һарюу болгожэ, борхигор кара нударгаараа нүдөө аршажа байгаад, һугшаран уйлаба.

«Би шиний тамхи элдэхэб, бурхандаа мүргэхэб.— гэжэ саашань үргэлжэжүүлэб,— хэрбөө юу хүүн болоо наань ямаа шашхууландал голыйм гараса сохёорой. Хэрбөө миний хэхэ ажалгүй гээ наашни би приказчигай сабиһены аршажи байхые хүсэн гуйхаб. Үгышые наа Фетькын орондо маа адуулагшы туһалагша болуужаб- Үбгэн аба, үхэхэһөө ондоо яахашы аргамни таһараа. Ябагаар бууринда ошохо гэхэн аад, гуталгүйб, хүйтэнһөө айнаб. Ехэ болоходоо энээнэйш түлөө шамайе үргэжэ тэжээхэб, хэндэшые доромжолуулахгүйб, үхэхэдэши хүнһэнэйшнй түлөө, Пелагея эжынгээ түлөө мүргэдэгтөө адли, бурханда мүргэжэ байхаб».

«Москва гээшэ ехэ город. Гэрнүүднй хуу баяд ноёдой, адуу морид олон, хонид үгы, нохойнууднй хуу номгонууд. Эндэ үдэшэ орой болохолоор багашууд огто ябадаггүй, ян тааша газарта хэнишые табибидоггүй. Нэгэ лавкын сонходо хараһамни заһанан бүхэндэ таараха тон һайхан хахуулинууд шажэмтээ наймаа байба, пүүдэйшые заһаа даагаад баймаар хахуули байна. Барынай буудраа адли элдэб буу лавкада караб, нэгэн лаб зуун түхэриг байгаа ёһотой... Мяханай лавкада хурашые, хүүдүшые, шандаганшые байдаг, теэд хаана ямар газарта тэдэниие бууджа аладаг юм, тэндэ һуугаашан хэлэжэ үгэнэгүй».

«Хайрата үбгэн аба, ноёдойдо бэлэг сэлэгтэй ёлкын болоходо алтаһан һамар нэгые намда абажэ, ногоон хайрсагтаа хадагалаарай. Ноёной басаган Ольга Игнатъевнаһа Ванькада гэжэ эрээрэй».

Ванька һалганай һуужа, ханаа алдаад, баһа сонхо тээшээ хараба. Ноёдто хасуури асархала үбгэн абамни ойдо аша хүбүүгээ абаад ошодог бэлэй гэжэ ханаба. һайхан саг бэлэй даа! Үбгэн абашые захирдаг хэн, хүйтэншые аахирдаг хэн, тэрэниие каража Ванькашые аахирдаг хэн. Хасууринда отолхоо түрүүн үбгэн аба һуужа, гаһаа носогоод, хамарайнгаа тамхи удаан татажа, дааража

бээрһэн Ванюшаа наада барыжа энеэдэг хэн... Сэйгээр хушагдаһан зааханууд хасууринууд алимнай үхэхэн гээшэб гэжэ хүдэлэнгүй хүлээжэ һуудаг хэн. Хаанаһашые өрөөб, харбан һомон мэтэ, хүр саһан дээгүүр нэгэ шандаган харайжа ябана... Үбгэн аба хашхарангүй һуужа шаданэгүй:

—Бары, бары... бары! Ай, оодон шоймо!

Отолһон хасууринда үбгэн ноёной гэртэ шэрэжэ оруулдаг хэн. Тинхэдэн угажа абамсаараа гоёдод бэлэй... Ноёной басаган Ольга Игнатъевна гэдэг Ванькын инаг ханадаг нэгэ басаган хаманһаа үлүү оролдохог хэн. Бурй Ванькын эжы Пелагеяын ноёной гэртэ зарасаар ажаллажа, амиды мэндэ байха сагта, Ольга Игнатъевна Ванькада мүйһэн сахар эдюлдэг ба ондоо хэхэ юмэгүй хадаа Ванькада уншаха, бэшэхэ, зуу хүртэр тоо тоолохые зааханаа гадна кадрия танецта һургаа хэн. Пелагеяын үхэхэхэдэ үншэн Ванькыо хүшэн абатайны кухнида оруулаад, һүүлдэн тэндэһэ сабиша Аляхинда Москва абааша хэн.

«Хайрата үбгэн аба, эндһөө намайе абаашыш, Христос бурханай нэрэ дурдажа гуйнаб.— гэжэ Ванька саашань бэшэбэ.— Үншэржэ хохидоһон намайе хайрыш, намайе бүлтэ сохино, гэхдэһэмни яаха аргагүй үлдэнэ, уйдхартай гээшын хэлэшгүй. үргэлжэ бархиржа байнаб. һайшаг эзэмнай намайе тархи уруум колодкоор сохёо, би унаад арай гэжэ мэдээ орооб. Байдални үхэлэй муу, ямаршы нохойһоо доро... Баһа Алена, дэлю Егорка ба кучерта мэндэ хүргэнэб, гармониймни хэндэшые бү үгөөрэй. Амарые хүргэн үлэгшэ ашаһни Иван Жуков. Хайрата үбгэн абамни, ерыш».

Ванька бэшһэн саарһаа дүрбэ нугалжа эбхээд, үсэгэлдэр нэгэ мүнгөөр худалдажа абһан конвертдээ хэбэ... Нэгэ бага боложо һууд гээд, гуурһааа дүрээжэ адрес бэшэбэ:

Дөрөнидэ үбгэн абада.

Тингээд тархыа маажэ, бодод гээд нэмэбэ: «Константин Макарычта». Бэшэхэдэмни һаатуулбагүй гэжэ сэдхэлээ хананги, малгайгаа үмдэжэ, дэглээшые үмдэнгүй, ганса самсаараа газаа гүйжэ гараба..

Үсэгэлдэр мяханай лавкын приказчигһаа асуухадаш, «бэшэб бэшээд, почтын хайрсагта хэдэг юм, тинхэдэ тэрэ хайрсагһаа абажэ, почтын гурбан паар морёр дэлхэй дүүрэн тараадаг юм». гэжэ хэлэһэн байгаа. Ванька почтын хайрсагта гүйжэ хүрөөд, заббар уруунь үнэтэй бэшэгэ табижархыба..

Амтатыхан найдабарыар дунгарһан тэрэ хүбүүн нэгэ час болоһоной хойно бүхөөр унтажэ хэбтэбэ... Тингээд нигэжэ зүүдэлбэ: Пешэнэ байна. Үбгэн аба пешэн дээрэ гаража, ншөөгэн хүлөө ханжуулаад, тогтошо эхэнэрнүүдтэ бэшэгэ уншажа бууна. Пешэнэй хажууда Вьон һүүлээ хүдэлгэн шарбаганажэ ябана...

«Ванька» гэжэ расказда зохиолжы зураһан уранзурагшад Кук-рыцкын зураг.

Г. Широковой репродукци (ТАСС-эй фотохромско).

Уржадэр, июлийн 13-да маа, искусство болон литература хүдэлмэригшэдэй Байшан А. П. Чеховэй дураһаада роулагдаһан концерт болобо. Концертээр саашаа саг үрээжэ үнгэргэгдэжэ байха «Литературна четверг» эхилбэ.

Энэ байшанай зал соо уран хоолшод, республиканска газрын нүүдэй хүдэлмэригшэд, уран зураашад, артистнууд, Улан-Армийн офицернууд болон Пешенгеидэй һургагшад болон һуршаг олоороо сугларба. Литература болон искусствын хүдэлмэригшэдэй өһөд хөөрөндөө дүршлөө андалдаха болон үнэнтэйгэй холбоо барисаар бүхэжүүлэ тусаа удхашанар өөрынгөө үгэ соо тэмдэглэ «Бурят-Монгольская Правда» зетын харьусалгата редактор хүэр М. Камчатов энэ вечер нээбэ.

А. П. Чеховэй творчество хайда поэт хүэр А. Уланов гомихон үгэ хэлэбэ.

БМАССР-эй искусствын биһата ажал-ябуулгаша А. Миронский гэгшэ А. П. Чехов «Маска» гэжэ үльгэр ехэ бары уншаба. Мүн уранзоһоолшо В. Абрамов өөрынгөө уранзоһоннуудые эндэ хабаадалсаһан үмэнэ уншажа үгэбэ. Эндэ хабаадалсаһан хадаа РСФСР-эй искусствын габыата ажал-ябуулгаша орденот хүэр П. С. Сампиров болон уранзурааша хүэр Р. Р. гэгшэдэй Заиграйн аймын «Оборона СССР» колхоздо ошорһон тухай творческо тооһо айхабтар һонирхолтойгоор шарһан байна. Эдэнэй хэһэн элдүүдэй выставкэ дээрэ урма таха уран бэрхэнэ хараглана. Өөрынгөө хуур дээрэ наады бурят-монголой хуушанай үльгэршэ хүэр Д. Мишиной далада тэндэ хабаадалсаһан угаа өхээр һонирхоо.

Балетын артистнууд М. Штыкова болон Ц. Бадмаев гэгшэ валльс болон венгерскэ таһнадаһан байна.

Һүүдээрнэ Ленинградска Магэй нэрэмжэтэ оперно болон летын театрын артистка Д. Вдовина гэгшэ зал соо байгшэ уярма һайхан дуунуудые дууба.

Энэ концертдэ республикарадай артист композитор П. Берлинский болон пианист В. Уткин гэгшэд хабаадалсаа.

Иймэ «литературна четверг» саашааа һедели бүхэндэ маагүй арад зоной һонирхоомой мэтэйгээр үнгэргэгдэжэ болоо. Тинмэхэ литература искусствын хүдэлмэригшэд элибхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ найдагдана.

СССР-эй арадай артист П. Цыденжапов ба БМАССР-эй адай артист композитор П. Берлинский гэгшэд энэ концертдэ хабаадалсаба.

Харьусалгата редактор оролгошо Д. ЛУБСАНОВ